

PERSONĀLIJAS

Sveicam jubilejā

ARHEOLOĢEI
DR. HIST. H.C. ZIGRĪDAI APALAI – 75

Šogad 2. oktobrī uz skaistu dzīves jubileju – 75 gadiem atskatījās mūsu kolēģe arheoloģe Dr. hist. h.c. Zigrīda Apala.

Tālajā Abrenes apriņķa Viļakas pagastā dzimusī meitene ir mērojusi garu ceļu, lai kļūtu par godātu, pazīstamu arheoloģi, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktori, Kultūras mantojuma gada balvas laureāti 2004. gadā un “Cēsinieci 2005”.

Jubilejas reizē arheoloģe saņēma akadēmiķa Andra Caunes sastādīto rakstu krājumu “*Regina in castro Wenda: veltījums Cēsu ordeņpils pētniecei Dr. hist. h.c. Zigrīdai Apalai 75 gadu dzīves jubilejā*”. Tas ir pagodinājums, kādu izpelnās tikai ievērojamākie vēsturnieki. Saņemot grāmatu, Zigrīda uzsvēra, ka vienmēr ir uzskatījusi sevi tikai par arheoloģijas un Cēsu pils kalponi. Šeit nav pretrunas. Atšķirībā no viduslaiku valdniekiem zinātnieki nepiedzimst ar īpašām zinātnieku “zilajām asinīm”, par tādiem kļūst, smagi un nopietni kalpojot. Zigrīda Apala ir uzcītīgi kalpojusi izvēlētajai profesijai, darījusi visu, kas tajā brīdī bijis nepieciešams un vajadzīgs, – strādājusi par

laboranti gan arheoloģiskajos izrakumos Ķenteskalnā, Oliņkalnā, Mūku-
kalnā un Altenē, gan Senlietu konservācijas un restaurācijas laboratorijā,
vēlāk 32 gadus vadījusi šo laboratoriju, vadījusi izrakumus Leimaņu Aug-
stajos kapos, Baukalna kapsētā, Drabešu Uplantu, Drabešu Liepiņu un Ģū-
ģeru kapulaukā un, protams, kopš 1974. gada – Cēsu pilī. Z. Apalas vadībā
notikuši izrakumi arī citviet Cēsu vecpilsētā – pavisam 15 objektos: Līvu
laukumā, Sv. Jāņa baznīcas kapsētā u.c., kā arī Cēsu Riekstu kalnā. Z. Apala
iekārtojusi arī vairākas arheoloģiskā materiāla izstādes Cēsu izstāžu namā,
veicinājusi sadarbību ar ārvalstu zinātniekiem, Cēsu pils bijusi prakses vieta
gan Latvijas Universitātes, gan Visbijas Universitātes, gan Lielbritānijas stu-
dentiem. Kopā ar dzīvesbiedru Jāni Apalu darbojusies ES projektā “Dzīvā
arheoloģija” (*liveARCH*).

Īpaši gribētos atzīmēt, ka gandrīz 30 gadu viņa bijusi atbildīga par ik-
gadējo zinātnisko atskaites sesiju referātu tēžu par arheologu, antropologu
un etnogrāfu pētījumu rezultātiem apkopošanu. Šīs nelielās grāmatiņas ir
viens no pirmajiem avotiem, no kuriem tiek iegūta informācija par jebkuru
pētītu arheoloģisko pieminekli. Atskaišu sesiju laikā parasti tika sarīkotas
nelielas jauniegūtā arheoloģiskā materiāla izstādes. Izstāžu iekārtošana bija
nepateicīgs un darbietilpīgs process, bet pati izstāde ilga tikai vienu dienu,
tomēr vienmēr izraisīja lielu interesi. Zigrīda parasti vadīja šo izstāžu sa-
gatavošanas darbu.

Zigrīdai ir lieli nopelni arī tās vārdos neapraktāmās, īpašās gaisotnes
radīšanā, kas valdīja arheologu svētku reizēs, sezonas noslēguma skatēs,
gadskārtu svinībās vai vienkārši brīvākos brīžos ekspedīcijās. Viņas dziedātās
dziesmas radīja to romantisko auru, kas lika iemilēt Latvijas senatni
un arheologa profesiju daudziem jauniem cilvēkiem.

Vēlēsim mūsu cienījamajai jubilārei to, ko ar dziesmu parasti jubilejas
reizēs Zigrīda ir vēlējusi citiem: “Daudz baltu dieniņu!” Pazīstot Zigrīdu
Apalu, nav šaubu, ka šīs dienas tiks aizpildītas, ne jau gremdējoties atmiņās,
bet gan radošā, aizrautīgā darbā. Lai izdodas!

Guntis Zemītis